

**A MÉLIUSZ JUHÁSZ PÉTER KÖNYVTÁR HELYISMERETI
GYŰJTEMÉNY ÉS FOTÓTÁRÁNAK BEMUTATÁSA
THE LOCAL HISTORY- AND PHOTO COLLECTION OF THE
MÉLIUSZ JUHÁSZ PÉTER LIBRARY**

NAGYNÉ MARTON A.

helyismereti könyvtáros, szaktájékoztató, Méliusz Juhász Péter Könyvtár, andrea.marton71@gmail.com

Absztrakt

A gyűjteményünkben található dokumentumok nélkülözhetetlen forrásai a helytörténeti kutatásnak. Célunk a kutatás során jelentkező igények kielégítése. Törekszünk arra, hogy a használóinkat minél sokoldalúbban tájékoztassuk Hajdú-Bihar megye, a történelmi Bihar, Hajdú vármegye és Debrecen múltjáról és jelenéről. Gyűjtjük, feldolgozzuk a történelmi Bihar vármegyével, Hajdú-Bihar megyével, Debrecennel és a megye településeivel kapcsolatos dokumentumokat. A teljesség igényére törekszünk. Nagy figyelmet szentelünk a helyi tartalmú, helyi kiadású, helyi nyomda által előállított, valamint helyi személy által alkotott kiadványok beszerzésére. 1968 óta végzünk helyismereti sajtófigyelést országos és helyi lapokból, 1990-től számítógépen folyik. 2013-tól a „JADOX Hajdú-Bihar Megyei Közös Helyismereti Gyűjtemény” elnevezésű adatbázisunk elérhető a honlapunkról. Helyi vonatkozású könyvbemutatókat, filmbemutatókat, kiállításokat, előadásokat szervezünk. Helytörténeti kutatók számára lehetőséget biztosítunk kutatási eredményeik bemutatására.

Kulcsszavak: Bihar Vármegye, Hajdú Vármegye, Hajdú-Bihar megye, Debrecen, helyismeret

The documents in our collection are indispensable sources for local history research. Our goal is to meet the demands of research. We strive to inform our users as versatile as possible about the past and present of Hajdú-Bihar County, the historical Bihar, Hajdú County and Debrecen. We collect and process documents related to the historical Bihar County, Hajdú County, Hajdú-Bihar County, Debrecen and the settlements of the county. We strive for completeness. We pay close attention to the local content produced by the local press and the publications of local people. Since 1968 we have been conducting media monitoring service from national and local newspapers, since 1990 this work has been computerized. From 2013 onwards, our “JADOX Hajdú-Bihar County Local History Collection” database is available on our website. Local book presentations, film shows, exhibitions, presentations are organized by our department. We provide local history researchers with the opportunity to present their research results.

Keywords: Historical Bihar and Hajdú County, Hajdú-Bihar County, Debrecen, local history

Gyűjteményünk bemutatásakor fontosnak érzem, hogy visszatekintsek az elmúlt száz évre. A városi tanács a városi tisztviselők részére 1903-ban alapított könyvtárat, melynek dokumentumanyagát a hivatalokban szétszórta lévő könyvek, folyóiratok adták. Elhelyezése a városháza kis tanácstermében történt, rendezését, katalógusának elkészítését Koncz Ákos

főlevéltárnok végezte. Debrecen szabad királyi város törvényhatósági bizottsága 1916. december 12-i közgyűlésén közművelődési könyvtár létesítését határozta el, majd 1917. július 17-én tartott közgyűlésén megbízta a múzeumi bizottságot a könyvtár felügyeletével. A Városi Múzeum szervezeti szabályzata a könyvtárüggyel kibővítve átdolgozásra került.

Debrecen sz. kir. város Közművelődési Könyvtárát a tanács 1917. szeptember 1-én alapította meg, megnyitására 1919. augusztus 1-jén került sor. A könyvtár először a Városházán, majd a régi Gazdasági Iskolában (Füvészkert u. 2.) nyert elhelyezést. Mielőtt 1930. május 25-én ünnepélyes keretek között megnyitották volna a Déri Múzeumot, már 1928 áprilisában a múzeum épületében helyezték el a könyvtárat. Ecsedi István igazgató nevéhez fűződik a könyvtár első nyomtatott katalógusa, Debrecen Sz. Kir. Város Közművelődési Könyvtárának könyvjegyzéke címmel jelent meg 1925-ben. A látogatók számára kölcsönkönyvtár és az olvasóterem állt rendelkezésre. 1944 márciusától december közepéig a német megszállás, a bombatámadások miatt zárva volt. December 15-én nyitották meg újra az olvasók előtt.

1951-ben államosították a Déri Múzeumot, melynek épületében tovább működött a könyvtár. 1950 nyarán a Népkönyvtárak Országos Központja, amely a közművelődési könyvtárak felügyeletét végezte, a népkönyvtárak könyvanyagának cseréjére Körzeti Könyvtárat alapított Debrecenben. Feladata községek és tanyaközpontok számára népkönyvtárak létesítése, valamint könyvtárosképző tanfolyam szervezése volt. „a megyei és járási könyvtárak létesítése során a körzeti könyvtárakat a megye, ill. járás székhelyén lévő városi könyvtárakkal egyesíteni kell. Ezek az új intézmények kettős feladatot kaptak: egyrészt a megyeszékhely lakosságának [...] ellátását, másrészt a [...] városi közkönyvtárak felügyeletét, és mindezek módszertani támogatását.”¹

1. kép. Debrecen, Piac utca 8.

---

¹Bényei 2002. 108.

1952. december 21-én a Piac u. 8. szám (1. kép)² alatt az egykori Debreceni Kereskedelmi Akadémia székházában nyílt meg a megyei könyvtár. Dokumentumállományát a körzeti könyvtár és a Déri Múzeumban lévő Közművelődési Könyvtár dokumentumai alkották. „1953-ban a megyei könyvtárak kötelezően előírt működési szabályzata [...] megszervezett intézmények feladataul szabta meg a helytörténeti anyag és a megyére vonatkozó kurrens irodalom teljességre törekvő gyűjtését”. „1960-ban a művelődési miniszter a helyi nyomdák termékeiből kötelespéldányt rendelt a megyei könyvtárak számára”³. A művelődésügyi miniszter 146/1964. (M. K. 16.) M. M. számú a megyei jogú városi könyvtári hálózatról szóló utasítása alapján a megyei könyvtár feladata a helyismereti tevékenység, feladata a helyismereti dokumentumok felkutatása, gyűjtése, feldolgozása, a helyismereti kutatások segítése volt. A Hajdú-Bihar Megyei Könyvtárban már megalakulásától folyt helyismereti tevékenység. A Közművelődési Könyvtárból szép számmal kerültek át helyi vonatkozású dokumentumok, melyek egy leendő gyűjtemény alapját alkothatták. 1966-ban a könyvtár akkori igazgatója Arató Attila szervezte meg a könyvtárban a szaktájékoztatót, s ezzel egy időben jött létre a helyismereti gyűjtemény is. 1968 őszén létesült a sokszorosító műhely, ahol kb. 2005-ig számtalan, a Megyei Könyvtár által készített helyismereti kiadvány látott napvilágot. “ [...] a hagyományos kölcsönző könyvtár átalakult tájékoztató, szakirodalmi informáló bibliotékává [...] a megyei könyvtár időközben megkapta a tudományos könyvtár címet.”⁴ A nyolcvanas évek végén a könyvtár megkezdte a gépesítést, majd a kilencvenes években az elektronikus adatbázisok gyűjtését és az internet szolgáltatás bevezetését.

1997-ben lépett életbe a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény, amely megerősítette a könyvtárak helyismereti tevékenységét, s törvényi szintre emelte a helyismereti szolgáltatást.

A Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár 2003. március 1-jétől felvette Méliusz Juhász Péter nevét, majd 2007-ben új, feladataihoz méltó, korszerű, modern könyvtári ellátást nyújtó épületbe költözött a Bem téren. (2. kép)⁵ 2013-ban integrálódott a Debreceni Városi Könyvtár és a Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár. Az így létrejövő intézmény Méliusz Juhász Péter Könyvtár néven működik tovább. Gyűjteményünkbe került a Helytörténeti Fotótár, korábbi nevén a Dokumentációs Filmstúdió.⁶

---

²Forrás: Méliusz Juhász Péter Könyvtár Helyismereti Gyűjtemény és Fotótár

³Bényei 2004. 16.

⁴Bakó 1987. 5.

⁵Forrás: Méliusz Juhász Péter Könyvtár Helyismereti Gyűjtemény és Fotótár

⁶Nagyné Marton Andrea 2016. 45.

2. kép. A Bem téri épület

Gyűjtőkör, dokumentumgyarapítás

Gyűjtjük, feldolgozzuk a történelmi Bihar vármegyével (1918 előtt és 1940-1944 között Magyarországhoz tartozó területek), Hajdú vármegyével, Hajdú-Bihar megyével, Debrecennel és a megye településeivel kapcsolatos dokumentumokat. Nagy figyelmet szentelünk a helyi tartalmú, helyi kiadású, helyi nyomda által előállított, valamint helyi személy által alkotott kiadványok beszerzésére. Válogatva gyűjtjük a megye területén kiadott, de nem helyi tartalmú dokumentumokat. Az állomány kialakításától kezdve megjelenő kurrens anyagokat folyamatosan gyűjtjük, valamint a retrospektív anyagokat lehetőség szerint beszerezzük.

Kurrens dokumentumokat vásárlás, ajándékozás, dokumentumcsere útján szerzünk be. Nagyon fontos itt megemlíteni a kötelezpéldány-szolgáltatást is. Az 60/1998. évi a sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról szóló kormányrendelet utasítása szerint az adott megyében működő nyomdák az Országos Széchényi Könyvtárnak 6 példányt, a megyei feladatokat ellátó könyvtárnak (jelen esetben a Méliusz Juhász Péter Könyvtár Helyismereti Gyűjteményének) a nyomdai úton előállított, helyi vonatkozású dokumentumokból 1 példányt kötelesek ingyenesen szolgáltatni, a rendelet az elektronikus dokumentumokra is vonatkozik.

A retrospektív dokumentumok egy részét könyvárveréseken, aukciókon szerezzük be. Személyesen részt veszünk a Debrecenben rendezett árveréseken. Az anyagi lehetőségeinktől függően, az ország más településein zajló árverések számunkra érdekes tételeire vételi megbízást adunk. Figyelemmel kísérjük az axioart.com független műkereskedelmi portált, ahol koncentráltan megtalálhatunk minden lényeges információt aukciósházakról, antikváriumokról és árverésekről.⁷ Néhány sikeresen beszerezett dokumentum a legutóbbi debreceni árverésről:

⁷Nagyné Marton Andrea 2016. 46-47.

*A "Csokonai-Kör" alapszabályai. Debreczen, Csokonai Nyomda, 1898.

*Emlékkönyv a reformáció 1900. évi október 31-ik évfordulóján a Debreczeni Ev. Ref. Főiskola által rendezett ünnepély alkalmából. Szerk. Bartha Béla. Debreczen, Hoffmann és Kronovitz, 1900.

*Debreceni Lányok Könyve : Gondolatok XX-on innen...XX-on tul... Szerk. Antalfy József. Debreczen, Antalfy József, 1908.

*Nagy József: Debreceni könyvjegyek. Debreczen, Városi Nyomda, 1928.

Retrospektív dokumentumok gyarapításának egyéb módja a hagyatékokból, magánkönyvtárakból történő ajándékozás, illetve magyarországi könyvtárak állományából származó ún. fölőspéldányokjegyzékekről történő dokumentumbeszerzés.

Dokumentumismertetés

Könyvek

Gyűjteményünkben megyei, városi, községi monográfiák, helyismereti bibliográfiák, helytörténeti szakbibliográfiák, tanulmánykötetek, kézikönyvek, történeti munkák, évkönyvek (iskolai, statisztikai), településtérképek, eseménytárak, helyi írók, költők művei kapnak helyet.

A 22/2005. NKÖM (Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma) rendelete alapján az 1850. december 31-ig megjelent és könyvtárakban őrzött dokumentumok muzeális könyvtári dokumentumok, melyek tartalmuk, előállítási technikájuk, kötésük, illusztrálásuk alapján jelentősek, valamint az adott könyv írója jelentős szerepet töltött be a korabeli tudományos, politikai, gazdasági, kulturális életben. Gyűjteményünk kb. 230 muzeális dokumentummal büszkélkedhet. Ezek a védett és különleges értékekkel bíró dokumentumok csak külön kutatói engedéllyel használhatóak, melyet a könyvtár igazgatója ad. Állományvédelmi okokból csak fotózhatóak.

Az 1851 és 1945 között megjelent könyvek szabadpolcon külön elhelyezve találhatóak. Állományvédelmi okokból nem másolhatóak, csak fotózhatóak. Ennek az állományrésznek a digitalizálása folyamatosan zajlik: a MANDA (Magyar Nemzeti Digitális Archívum) országos közfoglalkoztatási programja a magyar kulturális örökség digitalizálására és feldolgozására irányul. A programban együttműködő önkormányzatokkal és kulturális intézményekkel közösen végzik az archiválási munkát, elősegítve az adott településeken élő munkavállalók foglalkoztatását, majd a munkaerőpiacon való sikeres elhelyezkedésüket. A Méliusz Juhász Péter Könyvtár 2014-ben kapcsolódott be ebbe a programba, amely 2017 januártól a Fórum Hungaricum Nonprofit Kft. keretein belül folytatódik. Honlapunkról a digitálizált könyvek elérése, szolgáltatása még nem megoldott.

Az 1945 után megjelent könyvek szabadpolcon vannak elhelyezve, néhány dokumentum kivételével fénymásolhatóak vagy fotózhatóak.

Periodika

Hajdú-Bihar megye és Debreczen területén megjelenő lapok, folyóiratok kurrens és archív példányai találhatóak meg a gyűjteményben:

*a megyei napilap a Hajdú-bihari Napló 1956-tól, valamint elődje a Néplap 1944-től

*városi, önkormányzati lapok (pl. Balmazújváros, Bihari Hírlap, Debreczen Megyei Jogú Város Közlönye, Hajdúszoboszló)

*községi újságok (pl. Bocskaierti Hírek, Csökmői Mozaik, Egyeki Hírmondó, Földesi Hírek, Hajdúszovát)

- *egyházi, egyházközségi lapok, teológiai folyóiratok (pl. Debreceni Katolikus Figyelő, Közösség, Örömhír, Studia Debreceni Teológiai Tanulmányok, Szivárvány)
- *egyetemi, főiskolai diáklapok, tudományos folyóiratok (pl. Competitio, Debreceni Szemle, Egyetemi Élet, Gerundium, Pro Futuro)
- *irodalmi, művészeti folyóiratok (pl. Alföld, Néző-Pont)
- *általános és középiskolai híradók (pl. Beregszászi Lapozó, Lajtorja, Tótágas)
- *üzemi lapok (pl. Teva)
- *civil szervezetek hírmondói (pl. OFM-Oxigén Futó Magazin)
- *kereskedelmi, hirdetési újságok, magazinok (pl. Cívis Café, Debreceni Korzó, Debreceni Városközpont Magazin, Hajdúszoboszlói Hírforrás, Superinfó)

Az Országos Széchényi Könyvtár periodikaállománya alapján készült mikrofilmeket 1974-től kezdődően vásárolt könyvtárunk. A mikrofilmeken eredetiben már nem beszerezhető, 1848 és 1956 között megjelent debreceni, Hajdú és Bihar vármegyei napilapok, hetilapok, így többek között az Alföldi Hírlap (1848-1849), a Bihar (1927-1938), a Debrecen (1899-1919, 1924-1951), a Debreceni Független Újság (1903-1938), a Független Hajdúság (1902-1944), a Nagyvárad (1870-1944), a Néplap (1944-1956), a Szoboszló és Vidéke (1891-1911), a Hajdú-bihari Napló 1956-1983 közötti évfolyamaiban kutathatunk. Az 1044 db mikrofilmtekercsből álló anyagot fémszkekrényekben tároljuk. Segédeszközként egy mikrofilmleolvasó szolgál. Sajnos, megfelelő technika hiányában a filmek csak olvashatók, másolni, szkennelni ezekről nem tudunk.

Aprónyomtatványok

Gyűjtjük a Hajdú-Bihar megyében és Debrecenben működő nyomdák által kiadott helyi vonatkozású gazdasági, tudományos, kulturális, művészeti, sport témájú szórólapokat, prospektusokat, ismertetéseket, tájékoztatókat, termékkatalógusokat, meghívókat, plakátokat, műsorfüzeteket, színlapokat, kiállítási katalógusokat, konferencia kiadványokat, választási anyagokat. Fémszkekrényekben elhelyezve tároljuk.⁸ 2017 novemberében 42300 db dokumentumból állt ez a folyamatosan gyarapodó gyűjteményrész. A könyvtár honlapján található JADOX Hajdú-Bihar Megyei Közös Helyismereti Gyűjtemény elnevezésű adatbázisunkban feldolgozva tesszük folyamatosan elérhetővé.

Képdokumentumok

Hajdú-Bihar megyéről, a megye településeiről, Debrecenről, az utcákról, középületekről, terekről, kulturális intézményekről, azok rendezvényeiről, egészségügyi intézményekről, sporteseményekről, személyekről készült képdokumentumokat (fekete-fehér, színes vagy színezett képeslapok, fotók, képkivágatok) fémszkekrényben elhelyezve tároljuk. Kb. 21000 db dokumentumból áll ez a gyűjteményrész.

A fentebb említett 2013. évi integrálódás során a Városi Könyvtár Helytörténeti Fotótára (korábban Dokumentációs Stúdió) anyaga bekerült a gyűjteményünkbe. A fotótár 1969-től működött a Széchényi utca 63. szám alatt, majd 1997-ben költözött a Hatvan utca 57. szám alá. Fényképeken és mozgófilmekben örökítették meg Debrecen életének eseményeit, építészeti értékeit, a város arculatának változásait. 1974-től készültek hangfelvételek is, amelyek ma a Déri Múzeumban találhatóak. A Fotótár anyaga (kb. 80000 db fotó) papírdobozokban, a hozzájuk

---

⁸Nagyné Marton Andrea 2016. 47-49.

tartozó fotónegatívak fémszekrényben elhelyezve találhatóak. Az anyagrészben való keresést cédulakatalógus segíti.⁹

Audiovizuális dokumentumok

Könyvek pl. statisztikai évkönyvek, zenei tárgyú könyvek CD mellékletei, CD-k, pl. Debreczeni Képes Kalendárium 1901-1938 között megjelent kötetei digitalizálva, hangoskönyvek Szabó Magda könyveiből, DVD-k pl. Hortobágy c. film 1936-ból, a Déri Múzeum virtuális tárlatvezetői, a Debreceni Városi Televízió filmjei között válogathatunk.

Sajtófigyelés, adatbázisok

1968 óta végzünk helyismereti sajtófigyelést a könyvtárunkba megrendelt országos és helyi napi-, hetilapokból, folyóiratokból. 1990 előtt cédulakatalógusból tudtuk visszakeresni a feldolgozott anyagot. Ez a munka 1990 óta folyik számítógépen. Először a „HIPRESS” (2002-ben 77 ezer rekordot számlált), majd az „S-CIKK” (2011-ben több mint 120 ezer rekordot tartalmazott) adatbázisban.

2013-tól a „JADOX Hajdú-Bihar Megyei Közös Helyismereti Gyűjtemény” adatbázisban dolgozunk. Itt Hajdú-Bihar megyével, a megye településeivel, valamint Debrecennel kapcsolatos cikkek, tanulmányok, fotók, aprónyomtatványok találhatóak meg. Ebbe a rendszerbe kerül rögzítésre a helyismereti sajtófigyelés, valamint a helyismereti digitalizált anyagok (aprónyomtatványok, plakátok, cikk-kivágatok) feltöltése és metaadatokkal való ellátása. Elérhetősége: <http://jadox.meliusz.hu/jadox/portal/>

A könyvtárunkban selejtezésre kerülő lapokból lapkivágatokat (helyi vonatkozású cikkek gyűjteménye) készítünk. Ez a gyűjtemény 2017 novemberében kb. 16100 cikkből állt. A „JADOX Hajdú-Bihar Megyei Közös Helyismereti Gyűjtemény” adatbázisunkban feldolgozva folyamatosan elérhetővé tesszük.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Méliusz Juhász Péter Könyvtár QR-kódok alkalmazásával mobiltelefonos városnézésre invitálja a civisvárosba érkező turistákat és Debrecen polgárait. A város több pontján, így a Piac utcán, a Déri téren, a Hunyadi utcán, a Simonyi úton, a Nagyerdőn és a Debreceni Egyetemen található turisztikai látványosságoknál elhelyezett QR-kódok fotózása és okostelefonnal/tablettel történő értelmezése során a mobilkészlet képernyőjén szöveges és képi információk jelennek meg az adott helyszínről. A nevezetességekről szóló információk a Méliusz Juhász Péter Könyvtár Helyismereti Gyűjtemény és Fotótárának anyagából kerülnek feltöltésre. Elérhetősége: <http://civiskultura.hu/>

Honlapunkon megtalálható Debrecen helyismereti bibliográfiája, amely az Őrváros Debrecen Közalapítvány adatbázisa, Debrecen helytörténeti irodalmát gyűjti egybe. Elérhetősége: <http://193.225.140.3/bibliografia/>

Gyűjteményünk megismertetésének, népszerűsítésének hatékony eszközei a *helyismereti, helytörténeti rendezvények* (előadások, kiállítások, könyvbemutatók, gyűjteménybemutatók).

2015-ben indítottuk fórumteremtő jelleggel az „Ad astra per aspera : Helytörténeti kutatások és kutatóműhelyek” című sorozatunkat a Debreceni Egyetem, a Déri Múzeum, a Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára, a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára és Múzeuma, a Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára kutatóival együttműködve, A fiatal helytörténeti kutatók, doktoranduszok számára lehetőséget biztosítunk kutatásaik megismertetésére, nemcsak szakmai körben. Évente öt alkalommal folyamatosan új

---

⁹Nagyné Marton Andrea 2016. 45., 50.

előadók kapcsolódnak be a programba.¹⁰ A rendezvénysorozat eredményesnek mondható több szempontból is. A fiatal kutatóknak, doktoranduszoknak előadóként gyakorlási lehetőséget ad. A közönség egy éppen folyó kutatási folyamatba vagy még egy publikálatlan tanulmányba kaphat betekintést.

Az előadások címe és előadójuk neve elhangzásuk időrendjében:

2015

- *Debrecen és a szabadkőművesség (Györfi Lajos, Déri Múzeum)
- *A Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára: Gyűjteménybemutató (Szendiné dr. Orvos Erzsébet, Szikla Gergő, dr. Brigovác László, Varjasi Imre MNL HBML)
- *Debrecen és Nagyvárad dualizmuskori országgyűlési képviselőnek politikai és társadalmi háttere (dr. Szendrei Ákos, Debreceni Egyetem Történelmi Intézet)
- *Méliusz Juhász Péter Könyvtár Helyismereti Gyűjtemény és Fotótára (Nagyné Marton Andrea, Bécsiné Kléri Ágota, Méliusz Juhász Péter Könyvtár)

2016

- *A gályarabok emlékezete és a református városi térhasználat Debrecenben (dr. Fazakas Gergely, Debreceni Egyetem, Magyar Irodalomtörténeti Intézet)
- *Jókai, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc emlékezete és Debrecen (dr. Bényei Péter, Debreceni Egyetem, Magyar Irodalomtörténeti Intézet)
- *Református gyülekezettörténet és helytörténet a Tiszántúlon (dr. Szabadi István, Tiszántúli Református Egyházkerületi Levéltár)
- *Megfigyeltek és megfigyelők: Ügynökvilág a korai Kádár-korszakban (Varjasi Imre, MNL HBML)
- *Fejezetek a történeti Bihar és Debrecen tánc-történetének évszázadaiból (dr. Kavecsánszki Máté, MTA-DE Néprajzi Kutatócsoport)

2017

- *Szabolcsi hajdúvárosok a Rákóczi-szabadságharc idején (Török Péter, Budapest Főváros Levéltára)
- *Ki a civis? : Gondolatok a debreceni civis fogalmának változásairól (Czeglédiné dr. Lovas Enikő, Méliusz Juhász Péter Könyvtár)
- *Egy elfeledett bihari fazekasközpont, Margitta (Sándor Mária, Berettyóújfalu, Bihari Múzeum)
- *A XIX. századvégi építészeti formák Debrecenben: A bécsi neoreneszánsz (dr. Megyeri-Pálffy Zoltán, Debreceni Egyetem, Állam és Jogtudományi Kar)
- *Tévesztés Hajdú-Bihar megyében, az 1950-es években (Kovács Gergely, MNL HBML)

A helyi vonatkozású kiállítások anyagát témától függően saját gyűjteményünk és az együttműködő intézmények dokumentumaiból állítjuk össze. Igyekszünk virtuálisan elérhetővé tenni vagy anyagi lehetőségeinktől függően roll-up-okon elkészíteni. Utóbbiakat vándorkiállításokként is használjuk. A “Száz éve született Gulyás György” című kiállításunk 2016-ban megtekinthető volt a Kölcsey Központban rendezett Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen is. A “Méliusz Juhász Péter 1536?-1572: Emlékkiállítás a Reformáció Emlékéve alkalmából” című kiállításunk jelenleg is a megye több településén vándorol.

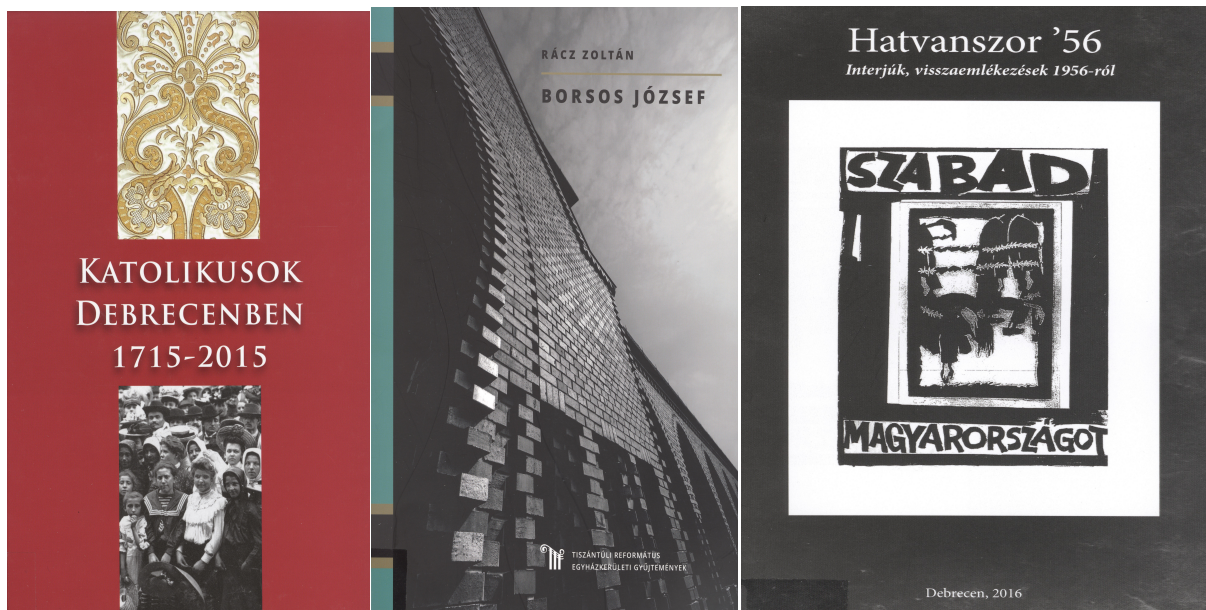
---

¹⁰Nagyné Marton Andrea 2016. 51.

2015 és 2017 között megrendezett kiállításaink:

- *Katolikusok Debrecenben
- *„Két csillag közt” – Kiss Tamás és Kobzos Kiss Tamás emlékére
- *Száz éve született Gulyás György (roll-up)
- *Úton lenni – domonkosok Debrecenben – www.domonkosokdebrecen.wordpress.com
- *Debrecen – 1956 – www.1956debrecen.wordpress.com
- *Mikolás Tibor (1924-2014) Ybl-díjas építész emlékkiállítása (roll-up)
- *Szabó Magda virtuális kiállítás – <http://szabomagda.meliusz.hu/>
- *Méliusz Juhász Péter 1536?-1572 Emlékkiállítás a Reformáció Emlékeve alkalmából (roll-up)

Könyvbemutatók

3. kép. A gyűjteményünkben bemutatott kötetekből

Helyi vonatkozású kötetek vagy helyi szerzők írásai kerülnek bemutatásra. (3. kép)¹¹. Több kötet készítésénél, anyaggyűjtésnél mi is közreműködünk.

A gyűjtemény állománya helyben használható, nem kölcsönözhető. Szolgáltatásaink közül megemlíthetjük a szaktájékoztatót, a kutatók, kutatások segítségét, az irodalomkutatás lehetőségét, a helyismereti gyűjtemény bemutatását különböző csoportoknak, a módszertani segítséget más települési könyvtárak, könyvtárosoknak, valamint a technikai segítségnyújtást (fénymásolás, spirálozás, szkennelés). Látogatóink jellemzően kutatók és hobbikutatók. Az általános és középiskolás diákok, egyetemisták, főiskolások iskolai versenyek, feladatok, dolgozatok, szakdolgozatok megírásához keresik fel könyvtárunkat. Szívesen fogadunk érdeklődőket, különféle csoportokat és tartunk gyűjteménybemutatókat.

Több debreceni intézménnyel működünk együtt, így a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárával, a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtárával, a Déri Múzeummal, a Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltárával, a Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltárával, a Debreceni Művelődési Központtal és a Debrecen

¹¹Forrás: Méliusz Juhász Péter Könyvtár Helyismereti Gyűjtemény és Fotótár

Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Mikrofilmtárával. Fenntartónk Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata. Elérhetőségünk: www.meliusz.hu, telefon: 52/502-478, e-mail: helvismeret@meliusz.hu

Összegzésként elmondható, hogy a gyűjteményünkben található dokumentumok nélkülözhetetlen forrásai a helyismereti, helytörténeti kutatásnak. Az a célunk, hogy a helyismereti kutatás során jelentkező igényeket kielégítsük, használóinkat minél sokoldalúbban tájékoztassuk, megvalósul.

Irodalomjegyzék

Bakó Endre: *“Lélegzethez jutottunk”*. Beszélgetés Arató Attilával, a megyei könyvtár helyzetéről. Hajdú-bihari Napló, 44. évf., 1987. 10. sz. jan. 13. 5.

Bényei Miklós: *A Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár előzményei és létrejötte*. In.: *A Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár ötven éve 1952-2002. Dokumentumok, tanulmányok, adatok*. Szerk. Bényei Miklós. Debrecen, 2002. 99-114.

A magyarországi helyismereti tevékenység vázlatos története. In.: Bényei Miklós: *Genius Loci – A helyismereti tevékenységről*. Budapest, 2004. 9-22.

Nagyné Marton Andrea: *A Méliusz Juhász Péter Könyvtár Helytörténeti Gyűjtemény és Fotótára*. In.: *Új Nézőpont*, 3. évf., 2016. 3-4. szám, 41-60.